

Akademický rok 2019 /2020

Diplomová práce – posudek vedoucího

Jméno a příjmení studenta: Leona Velebová

Název práce: Hřešení

Slovní hodnocení:

Diplomová práce Leony vznikala velmi dlouho. Dokonce si prodloužila magisterské studium o rok. Rozhodnutí věnovat se tématu osobní kosmetiky bylo intuitivní a silné. Svoji motivaci dobře popisuje v textové části diplomové práce. Zabývá se v souvislosti se svým tématem přemýšlením nad aspekty množství, vytváření odpadu, nakupování a marketingu, dění na sociálních sítích. Zabývá se tématy osobních rituálů a fetišů, pocitem provinění a přijutím se. Rozděluje správně kosmetiku na péči o tělo a zkrášlení se. Zmiňuje, že ji v kontextu svého tématu zajímají otázky spojené s povrchností. Ale zatímco v textové části jakoby již nemá kapacitu tuto otázku řešit, čemuž se nedivím, protože literatura se k tomuto tématu hledá obtížně, její umělecká práce právě tuto kontroverzi vyvolává.

Zdobit se, zkrášlovat se, je velmi často spojováno s povrchností, s pouhou ozdobou, jakýmsi nadbytečným a laciným přídavkem, jenž má u povrchních vnímatelů vzbuzovat zdání aspoň nějaké kvality, když tam jiná není. Ta představa jde často tak daleko, že sebeopečovávající se a nalíčené ženy mnoho lidí považuje za laciné a hloupé. Když autorka oznámila některým studentům téma své práce, čelila právě dotazům a pohledům tázajících se, jak něco tak povrchního, něco co patří do světa čisté komerce, lifestyleových časopisů a přefintěných youtuberek může být tématem na fakultě, jenž se zabývá čistým a „upřímným“ uměním. Nerozhodilo ji to a šla si intuitivně za svým. Je to skvělé téma a nejprve objasním, proč si to myslím.

V této souvislosti uvedu, co společného má ornament a kosmetika. Latinské „*ornare*“ pochází z kořene „*ordo*“, jež znamená řád. „*Ornare*“ totiž neznamená jen zdobit, ale také „opatřit“, což je výraz, který nalezneme i v řeckém „*kosmein*“, zastřešujícího oba významy, uspořádat dle nějakého pevného řádu i zdobit, pochází z výrazu *kosmos*, znamenající jak svět (univerzum) ve smyslu harmonicky uspořádaného celku, tak ozdobu čili dekoraci.

Hezky lze tuto etymologickou řadu a přítomnost obou stěžejních významů sledovat na atributu „kosmetický“, pocházející z řeckého „kosmetikos“, implikující řád, harmonii i krásu. A samotná zdobnost, „*decorum*“, je vhodnost, přiměřenost dané situaci.

Povrchnost je hodnotící soud, povrch je však díky našemu jazyku s tímto soudem

spojován až příliš úzce. Je líčení pouhou ozdobou? A co je to "pouhou", a co je to "ozdoba"? Jak může ozdoba být ozdobou, jak může zdobit? Možná můžeme odpověď najít v biologii.

Adolf Portmann, švýcarský biolog a filozof, vychází z toho, že sebe prezentace živého organismu je stejně integrální součástí jeho bytí jako třeba rozmnožování a výměna látková. Tento vlastní jev je zvnějšněním tzv. niternosti všech skrytých aspektů organismu, normálně nevnímatelných. Tuto sebe prezentaci liší Portmann dále na adresné (mají adresáta: např. červená náprsenka samečků červenek je určena pro jejich rivaly z řad vlastního druhu, květy vyšších rostlin jsou určeny opylovačům) a neadresné (nemají adresáta – lépe řečeno je obtížně představitelné, že by nějakého měly, např. schránky mřížovců). Pro lepší pochopení používá Portmann Goethovy metafory o divadle. Není sice bez zajímavosti znát dobře jevištní techniku a technické finesy zákulisí, složení barev na jevištních prknech či materiál opony a hereckých kostýmů, je však na první pohled jasné, že to, oč vlastně jde, je v divadle něco jiného – podstatný je předváděný děj, hra, něco, co nelze redukovat na její pomůcky. Proto má Portmann za hlavní v živé přírodě právě toto „drama světa“, způsob, jakým se živé organismy jeví – podstatné je pro něj to jevové, vnější, povrch. Tím se liší od většinové myslitelské tradice 19. století, která vždy vnější slupky jevů pokládala za to nepodstatné, co pravou podstatu jen zakrývá.

Mezi současnými architekty, a nejen mezi nimi, převládá názor, že fasáda musí být v souladu s vnitřkem budovy a hovoří o pravdivosti stavby. U nás samých však převažuje, že naše fasáda, oblečení, tvář, chování a vystupování je určována touhou po sebe prezentaci, tedy touhou jak se chceme ukazovat světu, jak chceme být viděni. A to i v případě, že bychom o sebe záměrně nepečovali. Zabývání se sebou ovšem představuje pro jedince hrozbu. Může v záhybech svých činností pozvolna a nepozorovaně rozpustit jiné části své identity a nebo může přestat cítit kontextuálně a ocitne se v oblasti nepřiměřenosti a asociálnosti. Mimo decorum.

Diplomová práce se sestává z instalací velkého kvanta prázdných obalů od kosmetiky, jež spotřebovala za necelé dva roky, videoprojekci z krátkých videí zachycující překvapující množství kosmetických úkonů jež sama provádí a knihy, jež je jakousi kosmetickou vizuální poezií, vypočítávající nepřehledné množství chemických látek a jejich celkový objem, traktovanou útočnými reklamními slogany. Diplomová práce, přestože má rozdílné tři části působí velmi homogenně. Tím, že se diplomantka udržela u tématu spočívajícím na samotném používání kosmetiky, na ohromujícím množství úkonů a produktů, a to ze zcela osobní perspektivy, podařila se jí práce, jež je svébytná a originální, zpřítomňující méně obvyklé, zato však velmi naléhavé otázky, a je současně prací velmi niternou.

Závěrečné hodnocení:

Práci doporučuji k obhajobě.

Návrh klasifikace:

A

Posudek vypracoval(a):

prof. MgA. Petr Kvíčala

Datum:

8. 8. 2020